

Genesis and Human Stewardship of the Earth

Hebrew/English Source Sheet

This material was prepared by Rabbi Yonatan Neril and Evonne Marzouk of Canfei Nesharim, as part of the Jewcology project. English Translations, unless otherwise noted, are from Judaica Press, available online at chabad.org

Outline of Contents:

I. Genesis 1:26: Verse, Midrash Genesis Raba, Rashi, R' Samphson Raphael Hirsch, R' Avraham Isaac Kook

II. Genesis 1 :28: Verse, Ramban, Toldot Yitzhak, R' Samphson Raphael Hirsch

III. Genesis 2:15 : Verse, Ibn Ezra, Ramban, Hizkuni, Rabeinu Bachya, R' S.R. Hirsch (from two places), R' Norman Lamm

IV. Other Relevant Sources: Psalms Chapter Eight, other sources

I. Genesis Chapter 1, Verse 26

בראשית פרק א פסוק כו

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ בְדִגְתַּי הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ וּבְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ:

Genesis 1:26

And God said, "Let us make man in our image, after our likeness, and they shall rule over the fish of the sea and over the fowl of the heaven and over the animals and over all the earth and over all the creeping things that creep upon the earth."

בראשית רבה (וילנא) פרשה ח סימן יב

ורדו בדגת הים, אמר רבי חנינא אם זכה רדו ואם לאו ירדו, אמר רבי יעקב דכפר חנין את שהוא בצלמנו כדמותנו ורדו, את שאינו בצלמנו כדמותנו ירדו, רבי יעקב דמן כפר חנן אמר יבא צלמנו ודמותנו, וירדה לשאינו דומה לצלמנו כדמותנו

Midrash Genesis Raba (Vilna edition), 8:12, translation by Rabbi Yonatan Neril, adapted in part from that of Isaac Levy to Rabbi Samphson Raphael Hirsch, The Pentateuch to Genesis 1:26 (citation below) and Soncino Midrash Rabbah.

and they shall rule over the fish of the sea: Rabbi Chanina said, "if he merits it then [G-d says] have dominion, while if he does not merit, then [G-d says] he will be taken down."¹ Rabbi Yaakov of Kfar Chanin said, "If he [the human acts] in Our image and likeness [then] 'he will rule,' if he [acts] not in Our image and likeness, then 'and he will be taken down.' Rabbi Yaakov of Kfar Chanin said [further]: "the [righteous person] who is in Our image and likeness will come, and rule over [wicked people and animals] who are not in Our image and likeness."²

¹ Or, let others (the animals) rule over him (footnote of Soncino translation).

² The translation of the last sentence is based on the commentary to the Midrash of R' Naftali Katz Berman Ashkenazi (Matnot

וירדו בדגת הים - יש בלשון הזה לשון רידוי ולשון ירידה, זכה רודה בחיות ובבהמות, לא זכה נעשה ירוד לפניהם והחיה מושלת בו:

Rashi to Genesis 1 :26

and they shall rule over the fish: Heb. וַיִּרְדּוּ This expression contains both the meaning of ruling and the meaning of subservience. If he merits, he rules over the beasts and over the cattle. If he does not merit, he becomes subservient to them, and the beast rules over him. — [from Gen. Rabbah 8:12]

רש"י הירש בראשית פרשת בראשית פרק א

(כו) כל שאר הברואים נזכרו רק בעת בריאתם, ואילו האדם נזכר עוד בטרם נברא. כביכול, הבריאה עומדת על עמדה; והבורא מודיע לעולם - על רצונו לברוא "אדם". הן "אדם" זה ישלוט בעולם כשליט וכמנהיג מאת ה'.

Rabbi Samphson Raphael Hirsch, The Pentateuch. Vol.1. Genesis, Judaica Press, 1959, translated by Isaac Levy. Commentary to Genesis 1:26

“All other creatures are introduced only with their creation, at Man creation halts to proclaim to the world which is already created the intention to make a Man , an Adam. For this Adam is to enter the created world as appointed by G-d to be its ruler and master.”

רש"י הירש בראשית פרשת בראשית פרק א פסוק כו

ואכן, זה מעמדו של אדם ביחס לבעלי החיים: תפקידו איננו להכניע כלה את כולם. אולי יש בחינות לארץ וליצוריה, המופקעות מתחום שלטוננו; מבחינות אלה הרי הם תכלית לעצמם. אך תפקידו של אדם לרדות "בם" - לא "אותם"; עליו להפעיל את שלטונו בכל בעלי החיים, בהם ובארץ עצמה; בבואו לקיים את תפקידו כאדם ישלול מהם מקצת מחירותם ויביאם לידי חלקית. אם ישלוט ביצורים כ"אדם" - בצלם א-להים ובדמותו - ברצון יקבלו את עול שלטונו; שלטונו איננו שעבוד והשפלה, אלא עילוי להם ושיתופם בחירות האלהית. העולם כולו ייכנע ברצון לאדם הטהור העובד את בוראו. אך אם ינצל האדם את מעמדו לרעה, ולא ישלוט ביצורים כ"אדם" - כנציג ובא כח לא-ל -, אלא בכוח ובעוצם ידו, לא ברצון ייכנעו לו בעלי החיים. וכך הורו חכמינו: "את שהוא בצלמנו כדמותנו וירדו, את שאינו בצלמנו כדמותנו וירדו; זכו וירדו, לא זכו וירדו" (בראשית רבה ה, יב). ואכן, לא הרי "רדה" כהרי "כבש". "רדה" מציין רק את יחס השליט לעמו, שאף הוא איננו אלא יחס שעל תנאי.

Rabbi Samphson Rafael Hirsch, The Pentateuch. Vol.1. Genesis, Judaica Press, 1959, adapted from the translation of Isaac Levy. Commentary to Genesis 1:26

This is the position the human being is to have towards all other living creatures on earth. He has not been given the mission to make them all, and indeed not entirely, subservient to him. The earth and its creatures may have other relationships, of which we are ignorant, in which they serve their own purpose. But the human being has been given the position 'lirdot bam' [to rule *over* them], not 'otam,' [to rule them] to exercise its mastery over living creatures, and on the earth itself, to bring some of them out of their free independence under its hand for the fulfillment of its human calling. If the human being approaches the world as 'Adam,' in the image and likeness of God, and demands its service only in the service of God, then the earth gladly renders it, gladly recognizes the human being as its ruler; its mastery is no enslavement or degradation, but rather a raising and elevation of all earthly material elements into the sphere of free-willed moral God-serving purposes. The whole world bows willingly to the pure God-serving Human. But if the human being misuses its position, if it does not approach the world as Adam, as the representative of God, but in its own power of mastery, then animals too, do not willingly bow their neck to the human. [The Midrash teaches:] "If he [the human acts] in Our image and likeness [then] 'he will rule,' if he [acts] not in Our image and likeness, then 'and he will be taken down; if he merits then he will rule, if he does not merit then he will be taken down--so our Sages teach.

הרב אברהם יצחק קוק, "חזון הצמחונות והשלום", פרק ב', מקובץ הזיכרון "לחי ראי", בהוצאת ישיבת מרכז הרב, ירושלים תשכ"א
אין ספק לכל איש משכיל והוגה דעות, שהרדיה האמורה בתורה "וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ ובכל הרמש הרומש על הארץ" (בראשית א) איננה מכוונת לרדיה של מושל עריץ המתעמר בעמו ועבדיו רק להפיק חפצו הפרטי ושרירות לבו; חלילה לחק עבדות מכוער כזה שיהיה חתום בחותם נצחי בעולמו של ד', הטוב לכל ורחמיו על כל מעשיו, שאמר "עולם חסד יבנה" (תהלים פט)

Rabbi Avraham Yitzhak Kook- "A Vision of Vegetarianism and Peace," chapter 2, edited by Rabbi David Cohen, in Lachai Ro'i, Jerusalem: Merkaz HaRav (1961), translation by Rabbi David Sears in The Vision of Eden p. 339

No intelligent, thinking person could suppose that when the Torah instructs humankind to dominate – "And have dominion over the fish of the sea, and over the birds of the sky, and over every living thing that moves upon the Earth" (Genesis 1:28) – it means the domination of a harsh ruler, who afflicts his people and servants merely to fulfill his personal whim and desire, according to the crookedness of his heart. It is unthinkable that the Torah would impose such a decree of servitude, sealed for all eternity, upon the world of God, Who is "good to all, and His mercy is upon all His works" (Psalms 145:9), and Who declared, "The world shall be built upon kindness" (ibid. 89:3).

Discussion Questions:

1. How do the commentators understand humanity's "rulership" over animals, birds, and fish?
2. What do you think inspired the commentators to interpret this verse in this way?
3. What type of relationship between humanity and other creatures does this reflect?

II. Genesis Chapter One, Verse 28

בראשית פרק א פסוק כח

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ וּכְבֹּשְׁתָּהּ וּרְדוּ בְּדִגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל חַיַּה הַרְמִשָּׁת עַל הָאָרֶץ:

Genesis 1:28

And God blessed them, and God said to them, "Be fruitful and multiply and fill the earth and subdue it, and rule over the fish of the sea and over the fowl of the sky and over all the beasts that tread upon the earth. "

רמב"ן בראשית פרק א פסוק כח

וכבשוה - נתן להם כח וממשלה בארץ לעשות כרצונם בבהמות ובשרצים וכל זוחלי עפר, ולבנות, ולעקור נטוע, ומהרריה לחצוב נחשת, וכיוצא בזה. וזה יכלול מה שאמר "ובכל הארץ" (לעיל פסוק כו):

Ramban (Nachmanides) to Genesis 1 :28

« G-d gave them power and dominion over the world, to manipulate the animal kingdom, to build and to uproot, to mine the ground for metals and everything of a like nature. »

תולדות יצחק בראשית פרק א פסוק כח

הוכרח לומר בסמוך למה שאמר ורדו, הנה נתתי לכם, שלפי שאמר ורדו יראה שיוכל האדם לאכול מהם, לזה אמר שעם היות שירדה בהם, לא הורשה לאכול מהם, אלא כל עשב זורע זרע וכל פרי העץ

Toldot Yitzhak (Wagshal edition, Jerusalem, 1994) to Bereishit 1:28, translation by Rabbi Neril based on translation of verses from Judaica Press

“Following [G-d] saying ‘and rule over [the fish of the sea and over the fowl of the sky and over all the animals that tread upon the earth (verse 28)],’ [G-d] needed to say ‘Behold, I have given you [every seed bearing herb...and every tree that has seed bearing fruit; it will be yours for food (verse 29)].’ Since [G-d] said ‘rule over [the fish, fowl, and animals],’ it would seem that people would be permitted to eat them. To this [G-d] said, even though you will rule over them, you are not permitted to eat them. Rather, ‘every seed bearing herb...and every tree that has seed bearing fruit, [it will be yours for food].’

רש"י הירש בראשית פרשת בראשית פרק א פסוק כח

כבשה: הרכוש, (ראה פי' לפסוק כו): האדם נצטווה לכבוש ולהכניע את הארץ; עליו לרכוש את מוצריה ולשנות את טיבם, למען יכשרו

למטרותיו. הקניין והרכוש הם תנאי קודם לתפקיד הבית והחברה. הרכוש ישמש להם מכשיר, בו ישיגו את מטרותיהם; וכך הופך גם הרכוש לחובה מוסרית. אולם, מצות "וכבשוה" כתובה כאן לאחרונה; והרי מכאן הגבלה: אין ערך מוסרי לרכוש, אלא אם כן הוא קודש לבית ולחברה, חובה על האדם לרכוש נכסים כדי לבנות בית ולקדם את החברה; ואל יבנה בית ויתמוך בחברה - כדי להרבות נכסים ועושר.

Rabbi Samphson Rafael Hirsch, The Pentateuch. Vol.1. Genesis, Judaica Press, 1959, translated by Isaac Levy. Commentary to Genesis 1:28

'Kivshuha' [conquer the earth] is [refers to] property: the mastering, appropriating and transforming the earth and its products for human purposes. This acquirement of property is a preliminary necessity for the preceding tasks of home and society which require it as the means for accomplishing them. This makes the acquisition of property itself into a moral duty. But as this preliminary duty is mentioned last, it gives it its limitation, as having a moral meaning and importance only if it is devoted to the preceding purposes; only if fortune is sought and acquired to found family and further the needs of social work. But not if the order is reversed and one looks on marriage and society as merely the means to acquire property and riches.

Discussion questions:

1. Early environmentalists considered the biblical instruction to "fill the earth and subdue it" as a key piece of today's environmental problem. Do you think this was a fair judgment?
2. How would you interpret "kivshuha" today?

Genesis 2:15

בראשית פרק ב פסוק טו

וַיִּקַּח יְקֹנָן אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיִּנְחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן לְעִבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ:

Genesis 2:15

Now the Lord God took the man, and He placed him in the Garden of Eden to work it and to guard it.

אבן עזרא בראשית פרק ב פסוק טו

...וטעם לעבדה להשקות הגן. ולשמרה מכל החיות שלא יכנסו שם ויטנפוהו...

Ibn Ezra (Spain, 1089-1164), commentary to Genesis 2:15, translation by R' Neril

...The meaning of 'to work it' is: to irrigate the garden. And 'to guard it' from all wild animals so that they will not enter there and despoil it...

רמב"ן בראשית פרק ב פסוק ה

...מה טעם "ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה" (להלן פסוק טו), שהניחו שם להיות זורע לו חטים ומיני תבואות וכל עשב זורע זרע וערוגות הבשמים, וקוצר ותולש ואוכל כרצונו, וזה טעם "לעבדה ולשמרה", לעבוד אדמת הגן הערוגות שיעשה שם, כי הגן שהם האילנות לא יעבדו...

Ramban, Genesis 2:8, translation by R' Neril

What is the meaning of 'and He placed him in the Garden of Eden to work it and guard it' (verse 15)? That He placed him there to plant for himself wheat and various produce and all seed-yielding plants, and garden-beds of spices. And he harvested and cut and ate at will. This is the meaning of 'to work and to guard'-- to work the land of the Garden—the garden-beds that he would make there, because the Garden—that is the trees—they would not work.

חזקוני בראשית פרק ב פסוק טו

לעבדה - להשקותה.

ולשמרה - שלא ירמסוהו רגלי בהמה וחייה שעדיין לא היו שם להט חרב והכרובים.

Hizkuni to Genesis 2:15, translation by R' Neril

"To work it"--to irrigate it.

'And to guard it"--so that the feet of animals and wild beasts will not trample it, since there still was not the flaming sword and the Cherubim [at the entrance to the Garden]

רבינו בחיי בראשית פרק ב פסוק טו

(טו) לעבדה ולשמרה. ע"ד הפשט: לפי שכבר מנה הש"י את מאכלו הזרעים והפירות, הניחו עתה בג"ע שיהיה עובד אדמת הגן ויזרע לו שם כל מיני תבואות, ויטע לו שם כל מיני פירות, כי לכך הונח שם להיות מתענג ומשתעשע כרצונו, והיתה פרנסתו מעצי הגן, והיה משתהו מנחלי עדן ומלבושו ענני כבוד, והיתה עמידתו שם בתענוג רב גדול, ועצום לרוב הרבה בתענוג הנפש ומעט בתענוג הגוף בהשקט והנחה וקורת רוח שאין כמוה בהיות כלו שכלי, נפשו וגופו הם אחת בהשגת בוראו בלבד, ולכך מנע ממנו עץ הדעת הגורם ההמשך אחר התאוות ולא נמנע ממנו תחלה עץ החיים הגורם לחיות חיי עד. אבל לאחר שחטא ואכל מעץ הדעת, האכילה ההיא גרמה לו שימשך אחר התאוות, ושישתדל בצרכי הגוף יותר מצרכי הנפש, ככל אשר אנחנו עושים פה היום, הוא הפך המבוקש ממנו, ולכך נתחייב שיתקצר ימיו ותשלוט עליו מיתה.

ויש לך לדעת כי לשעור תענוג האדם בגן, עתיד העולם שיחזור לתחיית המתים, כי בני תחיית המתים יתענגו כאחת הגוף והנפש ויהיו הרוב בתענוג הנפש ומעט בתענוג הגוף, כאדם הראשון קודם שחטא, ולכך נתחייב שיחיה חיים ארוכים או חיים נצחיים, כי אז יחזור העולם לשלמותו כשהיה. וטעם "לעבדה ולשמרה" יחזור אל אדמת הגן.

וע"ד המדרש: (פדר"א יב) לעבדה ולשמרה, מה עבודה היתה בתוך הגן שאמר "לעבדה", שמא תאמר לזמור כרמים ולחרוש ולשדד האדמה או לקצור או לעמר והלא כל האילנות נצמחים מאליהם. שמא תאמר יש מלאכה בג"ע והלא נהר מושך ויוצא מעדן, שנאמר: (בראשית ב, י) "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן", ומה לעבדה, אלא לעסוק בד"ל ולשמור כל המצוה, שנאמר: לשמור את דרך עץ החיים, ואין עץ החיים אלא תורה, שנאמר: (משלי ג, יח) "עץ חיים היא למחזיקים בה". לעבדה ולשמרה, זו שבת, לעבדה, שנאמר: (שמות כ, ט) ששת ימים תעבוד, ולשמרה, דכתיב: (דברים ה, יב) שמור את יום השבת. לעבדה ולשמרה, אלו הקרבנות, לעבדה, דכתיב: (שמות ג, יב) "תעבדון את האלהים על ההר הזה", ולשמרה, דכתיב: (במדבר כח, ב) "תשמרו להקריב לי במועדו".

וע"ד הקבלה: לעבדה ולשמרה, יש להתבונן בשתי ההי"ן אלו, כי היה ראוי לומר לעבדו ולשמרו, שהרי הגן לשון זכר הוא, כענין שכתוב: (שיר השירים ד, יב) "גן נעול", אבל ההי"ן אלו רמז לשתי ההי"ן שבשם, "לעבדה" ה"א ראשונה שבשם, "ולשמרה" ה"א אחרונה שבשם. וע"ז נאמר: (שמות כג, כא) "השמר מפניו", והמשכיל יבין.

Torah Commentary by Rabbi Bachya ben Asher, translated and annotated by Eliyahu Munk, Lamda Publishers, Brooklyn, NY, 2003, commentary to Genesis 2:15, p. 96-8

"To work it and to preserve it" The plain meaning of this phrase is that seeing that G'd had already assigned to man what he was to eat, i.e. vegetables and fruit, He now placed him in the garden so that he would practice the art of gardening and plant all manner of crops therein. He was also encouraged to plant all kinds of fruit (trees). He had been placed in that garden in order to enjoy it and to experiment therein at will. His daily food consisted of the fruit provided by the trees in that garden. He would drink from the rivers traversing Eden, whereas he would use the "divine clouds of glory" as his clothing. His position in that garden was most distinguished. His primary preoccupation was with spiritual delights whereas he spent relatively little time engaged in pleasurable physical pursuits. He enjoyed a most serene state of mind as both his mind and his body cooperated fully in being servants of the Lord.

The reason that G'd had withheld from him the fruit of the tree of knowledge was to spare him the mental and physical tension which he would experience once he experienced lust, greed, etc., all phenomena which are part and parcel of a true freedom of choice. At that point, prior to Adam experiencing the need to eat from the tree of life, G'd had not had any reason to deny that tree to him as he was not going to die even if he did not eat from that tree.

Once he had sinned, the fact that he had eaten from the forbidden fruit caused him to become far more preoccupied with concerns of the body at the expense of his pursuit of spiritual values. In short, he experienced the same limitations and handicaps when pursuing spiritual pursuits with which we are familiar nowadays. Seeing that he had reversed the order of priorities G'd had assigned to him as his purpose in life, G'd now reversed the order of what He had ordained for him so that his life span was reduced and the angel of death

attained authority over him.

You should know that in the future,, after the resurrection of people who deserve to be resurrected, these people will once again experience the idyllic conditions which prevailed in the Garden of Eden. At that time man will once again be occupied primarily with spiritual pursuits and will devote only relatively little energy to matters pertaining to his body. At that time man will resume either very long life, or never-ending life, as the universe will then revert to its original state of perfection.

The words 'to work it and preserve it' refer to the soil of the garden. [The word adamah, soil, is feminine, hence the feminine endings in 'to work it and preserve it'.]

רש"ר הירש בראשית פרשת בראשית פרק ב פסוק כח

ובלאו הכי: ה"עבודה" וה"שמירה" האמורות כאן אינן מתייחסות רק לעבודות הקרקע; אלא הן כוללות את כל התנהגותו המוסרית של האדם, במעשהו ובמחשלו. וכבר רמזנו על כך לעיל: מעשהו המוסרי של האדם, המנצל בנאמנות את מתנות הטבע - יקדם גם את הטבע לקראת ייעודו, ובו תלוי המשך שגשוגו: "לעבדה ולשמרה". וגם חז"ל מייחסים את "לעבדה ולשמרה" לתורה ולמצוות, הוה אומר: לכלל ייעוד האדם (עי' בראשית רבה טז, ח).

Rabbi Samphson Rafael Hirsch, The Pentateuch. Vol.1. Genesis, Judaica Press, 1959, adapted from the translation of Isaac Levy. Commentary to Genesis 2:15, p. 60-61

“The terms avoda and shmira include not only the direct work and care of the ground, but also the whole moral behaviour of Man in acting and refraining from acting in accordance with his duty. Indeed,.. Nature itself finds its appointed purpose promoted, as well as the necessary condition for its continuance, in Man’s conscientious dutiful use of the bounties of nature, as expressed by avoda and shmira. Our sages refer this conception here, to Tora and Mitzvot, accordingly to the general mission of mankind.”

Rabbi Samphson Rafael Hirsch, Ben Uziel 44.

The human position is “neither as god nor as slave...in the midst of the creatures of the earth-world; but as brother, as co-working brother...[Though people have] the rank of first-born among his brother beings, because of the peculiar nature and extent of his service, [we need to administer the] whole Divine estate [and] provide and care for all therein according to the will of God.”

Rabbi Norman Lamm, “Ecology in Jewish Law and Theology.” In Torah of the Earth p. 126

Man is not only an *oved*, a worker and fabricator, he is also a *shomer*, a trustee who, according to the Halakha, is obligated to keep the world whole for its true Owner, and is responsible to return it in no worse condition than he found it.

Discussion Questions:

1. What is the rabbinical understanding of “l’ovdah uleshomra” (to work it and to guard it)?
2. Do you think that applying this to a modern environmental understanding is appropriate?
3. If so, how can this responsibility be applied today?

Other Relevant Sources

משנה מסכת אבות פרק ד:א

בן זומא אומר: איזהו גבור הכובש את יצריו שנאמר (משלי טו /טז) טוב ארך אפים מגבור ומושל ברוחו מלוכד עיר

Mishna, Ethics of the Fathers, 4:1

Who is strong? One who overpowers his inclinations. As is stated (Proverbs 16:32), "Better one who is slow to anger than one with might, one who rules his spirit than the captor of a city."

תהלים פרק ה

א) לַמְנַצֵּחַ עַל הַגִּיתִית מִזְמוֹר לְדָוִד ב) יִקְוֶה אֲדֹנָיִינוּ מִה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכֹל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּנָה הוֹדֶךָ עַל הַשָּׁמַיִם: ג) מִפִּי עוֹלָלִים וַיִּנְקִים יִסְדֶּךָ עַד לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהִשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם: ד) כִּי אֶרְאֶה שְׁמִיךָ מַעֲשֵׂי אֲצַבְעֶתְיךָ יָרַח וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנְנֶתָ: ה) מִה אֲנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וַיִּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ: ו) וַתַּחֲסֶרְהוּ מַעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תַּעֲטֶרְהוּ ז) תִּמְשִׁלְהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל שִׁתָּה תַחַת רַגְלֵיו: ח) צַנְה וְאֶלְפִים כָּלֵם וְגַם בְּהֵמוֹת שָׂדֵי: ט) צְפוֹר שָׁמַיִם וְדַגֵּי הַיָּם עִבֵר אַרְחוֹת יָמַיִם: י) יִקְוֶה אֲדֹנָיִינוּ מִה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכֹל הָאָרֶץ:

Psalms 8:4-6

1. To the conductor, on the gittith, a song of David. 2. O Lord, our Master, how mighty is Your name in all the earth, for which You should bestow Your majesty upon the heavens. 3. Out of the mouth of babes and sucklings You have established strength because of Your adversaries, in order to put an end to enemy and avenger. 4. When I see Your heavens, the work of Your fingers, the moon and stars that You have established 5. What is man that You should remember him, and the son of man that You should be mindful of him? 6. Yet You have made him slightly less than the angels, and You have crowned him with glory and majesty. 7. You give him dominion over the work of Your hands; You have placed everything beneath his feet. 8. Flocks and cattle, all of them, and also the beasts of the field; 9. the birds of the sky and the fish of the sea, he traverses the ways of the seas. 10. O Lord, our Master, how mighty is Your name in all the earth!

תהלים פרק קטו

(טז) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לִיקְוֶה וְהָאָרֶץ נָתַן לְבָנֵי אָדָם:

Psalms Chapter 115

The heavens are heavens of the Lord, but the earth He gave to the children of men.

תהלים פרק כד פסוק א

לְדָוִד מִזְמוֹר לִיקְוֶה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תִּבְלַל וַיִּשְׁבִּי בָּהּ

◉:

Psalms Chapter 24, verse 1

Of David, a song. The land and the fullness thereof are the Lord's; the world and those who dwell therein.

Rabbi Samson Raphael Hirsch, The Nineteen Letters of Ben Uziel, p. 30.

Shabbat was given to humanity "in order that he should not grow arrogant in his dominion" of God's creation. On the Day of Rest, "he must, as it were, return the borrowed world to its Divine Owner in order to realize that it is but lent to him."

ויקרא פרק יט פסוק יט

אֵת חֻקְתֵי תִשְׁמְרוּ בְּהִמָּתְדָה לֹא תִרְבִּיעַ כְּלָאִים שְׂדֵךְ לֹא תִזְרַע כְּלָאִים וּבָגֵד כְּלָאִים שֶׁעֲטָנֹו לֹא יַעֲלֶה עֲלֶיךָ: פ

Leviticus 19:19

You shall observe My statutes: You shall not crossbreed your livestock with different species. You shall not sow your field with a mixture of seeds, and a garment which has a mixture of shaatnez shall not come upon you.

דברים פרק כב פסוק ו

כִּי יִקְרָא קוֹן צְפוֹר לְפָנֶיךָ בְּדָרְךָ בְּכֹל עֵץ אוֹ עַל הָאָרֶץ אֲפֹרְתִים אוֹ בִיצִים וְהָאֵם רִכְצָת עַל הָאֲפֹרְתִים אוֹ עַל הַבִּיצִים לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים:

Deuteronomy 22:6

If a bird's nest chances before you on the road, on any tree, or on the ground, and [it contains] fledglings or eggs, if the mother is sitting upon the fledglings or upon the eggs, you shall not take the mother upon the young.

דברים פרק כב פסוק ז

שָׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ וְהֵאָרְכָת יָמֶיךָ: ׀

Deuteronomy 22:7

You shall send away the mother, and [then] you may take the young for yourself, in order that it should be good for you, and you should lengthen your days.

דברים פרק כ

יט) כִּי תִצְוֶה אֶל עִיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ לְתַפְשָׁהּ לֹא תִשְׁחִית אֶת עֵצָהּ לְנִדַּח עָלֶיהָ גִּרְוֹן כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכַל וְאִתּוֹ לֹא תִכְרֹת כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה לְבֹא מִפְּנֵיךְ בְּמִצּוֹר:

כ) רַק עֵץ אֲשֶׁר תִּדְעֶה כִּי לֹא עֵץ מֵאֲכָל הוּא אִתּוֹ תִשְׁחִית וְכָרְתָּ וּבְנִיתָ מִצּוֹר עַל הָעִיר אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה עִמָּךְ מִלְחָמָה עַד רִדְתָּה:

Deuteronomy 20:19-20

When you besiege a city for many days to wage war against it to capture it, you shall not destroy its trees by wielding an ax against them, for you may eat from them, but you shall not cut them down. Is the tree of the field a man, to go into the siege before you? However, a tree you know is not a food tree, you may destroy and cut down, and you shall build bulwarks against the city that makes war with you, until its submission.

Discussion questions:

1. What can we learn from these sources about the human relationship with the created world?
2. What limits are placed on our use of the resources of this world?
3. How do these sources illuminate the meaning of the verses in Genesis?

This material was prepared by Rabbi Yonatan Neril and Evonne Marzouk of Canfei Nesharim, as part of the Jewcology project. Jewcology.com is a new web portal for the global Jewish environmental community. Source sheets developed as part of the Jewcology project are sponsored by Teva Ivri. Thanks to the ROI community for their generous support, which made the Jewcology project possible.